

ARMOEDE IS ONRECHT A

Situering

In dit lesmateriaal staan we stil bij de armoede van nu in Nederland. Vragen die daarbij bovenkomen zijn:

- wat is armoede?
- hoe kan armoede hier bestaan?
- wat zegt de bijbel over armoede?
- hoe zouden we als christenen kunnen omgaan met armoede?

Armoede is een niet te ontkennen onderdeel van onze samenleving. We komen het tegen in ons eigen gezin, familie, buurt of parochie.

Dit roept een aantal vragen op. Hoe kon het zover komen? Wat moeten we er mee? Moeten we er wel iets mee?

Deze les kunt u verbinden met 3 andere lessen die onder ditzelfde profiel “bewust worden” te vinden zijn: “Armoede is onrecht B” (bij: betekenis van diaconie), “Armoede is onrecht C” (bij: ons specifiek thema) en “Armoede is onrecht D (bij: mensen activeren tot doen). Samen vormen ze een catechetisch project om antwoorden te vinden op bovengenoemde vragen.

Er wordt aanbevolen om 2 begeleiders erbij te vragen. Dit hoeft geen pastor te zijn. Het materiaal is zo beschreven dat het door vrijwilligers gegeven kan worden.

De doelen voor dit specifieke lesmateriaal zijn:

- inzicht krijgen hoe mensen in deze tijd van een minimuminkomen moeten leven;
- ervaren hoe belangrijk sociale contacten zijn;
- leren zien dat sociale contacten gemakkelijk kunnen verminderen en in gevaar komen in deze situatie van armoede;
- leren zien dat mensen die van een minimuminkomen moeten leven zich steeds over de gêne heen moeten zetten over hun inkomenssituatie te praten;
- te weten komen dat mensen in armoede voortdurend ongevraagde adviezen krijgen hoe ze het beter zouden kunnen doen.

Opzet

1. Kennismaking
2. Maanduitgaven
3. Eigen maanduitgaven
4. Groepsgesprek
5. Plenair
6. Tekst “tafel der armen”

1. Kennismaking

We maken een rondje en noemen onze naam, leeftijd en bron(nen) van inkomsten (geen bedragen). Er wordt in de grote groep nagepraat over het doel hiervan. Doel hiervan is dat de deelnemers ervaren dat het ongemakkelijk voelt als je over je inkomen moet praten. Het is een taboe om over geld te praten, zowel voor de rijkere als voor de armen. Als je een minimuminkomen hebt, weten veel mensen hoeveel geld je ongeveer te besteden hebt. Ze meten zich dan het recht aan, om met jou mee te denken over je manier van uitgeven (glazen huisje).

2. Maanduitgaven

Iedereen krijgt tekst 1 met uitgavenposten in een maand.

In groepjes van twee gaat men daar bedragen op invullen. Men kan in de grote groep blijven zitten.

Plenair vergelijken we de ingevulde bedragen met elkaar en de begeleider geeft de hoogte van het inkomen van deze mevrouw. (tekst 2)

Vragen die daarbij gesteld kunnen worden zijn: Wat valt op? Wat is heel anders ingeschat?

3. Eigen maanduitgaven

De deelnemers wordt gevraagd in stilte de vragen van tekst 3 te beantwoorden:

"Als ik de komende 3 jaar moet rondkomen van een bijstandsuitkering: Wat moet ik dan van mijn huidige uitgaven schrappen? Kan ik in dit huis blijven wonen? Hoe gaan mijn sociale contacten eruit zien? Kan ik de huishoudelijke apparaten vervangen? Hoe zit het met vervoer? Met abonnementen en lidmaatschappen?"

4. Groepsgesprek

De begeleiders verdelen de deelnemers in groepjes van 3 à 4 personen en geven hen opdracht samen de vragen van tekst 4 te beantwoorden:

- Zou er veel veranderen?
- Kun je dan jouw sociale contacten handhaven op het niveau van nu? Wat verandert daarin? (denk aan verjaardagen, vervoer, uitjes).
- Wie heb je meer nodig? Op wie ga je 'bezuinigen'? Hoe ga je dat oplossen?
- Probeer emoties te benoemen die tijdens dit gesprek bij je opkomen.

5. Plenair

We komen terug in de grote groep en wisselen kort uit wat er is gebeurd. De emoties staan centraal.

Op zijn minst moet benoemd worden:

- de reële dreiging van het sociaal isolement;
- de verschillen in creativiteit en energie in het bedenken van oplossingen en het ophouden van de schijn;
- de machteloosheid, woede, cynisme, uitdaging.

6. We lezen samen 'Tafel der Armen' van Oosterhuis Tekst 5

BIJLAGEN

Tekst 1

Actuele informatie is op te zoeken op internet op de site van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid www.socialezaken.nl.

Maanduitgaven van een bijstandsmoeder met een zoon van 10 en een dochter van 14 jaar

1. Netto maandhuur na aftrek van huursubsidie
2. Gas, water en licht
3. Gemeentelijke en regionale belastingen
 - afvalstoffen
 - rioolrecht
 - onroerende zaakbelasting
 - waterzuivering
4. Ziekenfondspremie
5. Niet-vergoede ziektekosten
6. Verzekering
 - wettelijke aansprakelijkheid
 - inboedel: o.a. brand en inbraak
 - overig
7. Functionele uitgaven
 - telefoon
 - krant
 - contributies verenigingen
 - openbaar vervoer
8. Boodschappen
 - voeding
 - schoonmaak- en wasmiddelen
 - toiletartikelen
 - kosten huisdieren
9. Kleding
10. Schoolgeld (verplicht + vrijwillig)
11. Zakgeld

Totaal

Tekst 2

Voor begeleiders: Zelf opzoeken de bedragen van de bijstandsuitkering per situatie:

- Alleenstaande
- Alleenstaande met kinderen onder de 18 jaar
- (Echt-)paar zonder kinderen
- (Echt-)paar met kinderen onder de 18 jaar

Tekst 3

Individueel beantwoorden.

Stel u voor dat u de komende drie jaar van dat bijstandsbedrag rond zou moeten komen en dat u geen financiële reserves heeft.

Beantwoord voor uzelf de volgende vragen:

- Wat moet ik dan van mijn huidige uitgaven schrappen?
- Kan ik in dit huis blijven wonen?
- Hoe gaan mijn sociale contacten eruit zien?
- Kan ik de huishoudelijke apparaten vervangen?
- Hoe zit het met vervoer, met abonnementen en lidmaatschappen?

Tekst 4 Plenair

Stel dat u van dat bijstandsbedrag moet rondkomen:

- Zou er veel veranderen?
- Kun je dan jouw sociale contacten handhaven op het niveau van nu? Wat verandert daarin? (denk aan verjaardagen, vervoer, uitjes).
- Wie heb je meer nodig? Op wie ga je 'bezuinigen'? Hoe ga je dat oplossen?
- Probeer emoties te benoemen die tijdens dit gesprek bij je opkomen?

Tekst 5 Tafel der armen

Huub Oosterhuis: cd De Steppe zal Bloeien, Stichting Leerhuis en Liturgie, uitgegeven door Mirasound.

Wat in stilte bloeit in de luwte der tuinen
onder de hete zon van de akker
heeft Hij bestemd voor de tafel der armen.

Aardekracht,
zonkracht is Hij,
licht der mensen,
dat wij elkaar verblijden en doen leven,
brood van genade worden,
wijn van eeuwig leven.

Maar wie niets hebben,
wie zal hen hier aan deel geven?
En wie in weelde zwelgen
en van niets weten,
wie zal hen naar gerechtigheid doen verlangen?

Aanschijn der aarde,
wie zal jou vernieuwen?
Hij die alles zal zijn in allen,
heeft ons bestemd om
aarde,
jouw aanschijn te vernieuwen.